

ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Број: _____

Датум: _____

Београд, Господара Вучића бр. 50

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА БЕЗБЕДНОСТИ
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду бр. 592/9 од 07.07.2026, именована је Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације кандидаткиње Санеле Вељковић, под насловом *„Нуклеарни оријентализам и режим неширења“*, у саставу:

1. Проф. др Петар Станојевић, Универзитет у Београду – Факултет безбедности
2. Проф. др Светлана Станаревић, Универзитет у Београду – Факултет безбедности
3. Проф. др Стеван Недељковић, Универзитет у Београду – Факултет политичких наука.

Комисија је прегледала пријаву кандидаткиње Санеле Вељковић и проучила приложени пројекат докторске дисертације и Наставно-научном већу Факултета безбедности доставља:

**ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ
ДИСЕРТАЦИЈЕ**

1. Основни подаци о кандидаткињи

Кандидаткиња Санела Вељковић рођена је 11. 3.1998. године. Основну и средњу школу завршила је у Смедеревској Паланци са одличним успехом. Основне академске студије уписала је школске 2017/2018. године на Факултету политичких наука, смер међународне студије. Мастер академске студије уписала је 2021/2022. године на студијском програму „Међународно хуманитарно право и право људских права” на Факултету политичких наука,

као и студијском програму „Студије наука безбедности“ на Факултету безбедности. У јануару 2023. године одбранила је мастер рад на Факултету безбедности под називом „Контрола безбедносно-обавештајног система као саставног дела система националне безбедности – студија случаја Републике Србије“. Септембра 2023. године, на Факултету политичких наука одбранила је мастер рад „Легалност једностраних хуманитарних интервенција – студија случаја Савезне Републике Југославије“. Докторске студије уписала је 2023/2024. године на Факултету безбедности Универзитета у Београду. Током студирања на докторским академским студијама кандидаткиња Санела Вељковић објавила је више самосталних и коауторских научних радова:

- 1) Bogićević, A., **Veljković, S.**, & Dabetić, M. (2026). Resilience of critical infrastructure to cyber attacks in the Western Balkan states. In Z. Keković, S. Kentera, M. Dabetić, & S. Grbović (Eds.), *Critical infrastructure: Risk and crisis management in the new reality* (pp. 173–186). Springer.
- 2) **Veljković, S.**, Dabetić, M. & Klikovac, A. (2025). Normativni okvir bezbednosno-obaveštajnog sistema Republike Srbije i mogućnosti za njegovo unapređenje. *Diplomatija i bezbednost*, 8(2), 123-137.
- 3) **Veljković, S.**, Dabetić, M. & Ćurčić, M. (2025). The Role of the IAEA in Strengthening Global Preparedness and Response to Nuclear and Radiological Emergencies. In: *The 5th International Student Conference - DISC2024*. (p. 69). Novi Sad: Faculty of Technical Sciences.
- 4) Dabetić, M., Ćurčić, M. & **Veljković, S.** (2025). Security of Radioactive Sources: Lessons Learned from the Goiânia Accident. In: *The 5th International Student Conference - DISC2024* (p. 68). Novi Sad: Faculty of Technical Sciences.
- 5) Ćurčić, M., Dabetić, M., & **Veljković, S.** (2025). Uloga javnog informisanja u razvoju nuklearne infrastrukture: bezbednosni i društveni aspekti. U: *XXXIII Simpozijum Društva za zaštitu od zračenja Srbije i Crne Gore* (pp. 383–393). Banja Koviljača: Institut za nuklearne nauke „Vinča“ – Institut od nacionalnog značaja za Republiku Srbiju, Univerzitet u Beogradu & Društvo za zaštitu od zračenja Srbije i Crne Gore.
- 6) **Veljković, S.** (2025). Orientalism as a factor in the development of international law on nuclear security. *Law – theory and practice*, 42(2), 62-74.

- 7) **Veljković, S.**, Ćurčić, M. & Dabetić, M. (2025). Nuclear diplomacy between international security and geopolitical competition. In: *12th International Conference on Electrical, Electronics and Computer Engineering (IcETRAN)* (pp. 189-191). Čačak: Etran Society and Academic Mind.
- 8) Dabetić, M., Ćurčić, M. & **Veljković, S.** (2025). Phases of Integrated Risk Management in CBRN Risk Mitigation and Recovery. In: *12th International Conference on Electrical, Electronics and Computer Engineering (IcETRAN)* (pp. 185-188). Čačak: Etran Society and Academic Mind.
- 9) **Veljković, S.**, Ćurčić, M. & Dabetić, M. (2025). Shanghai Cooperation Organization – Analysis of the Model for Future Development. In: *International Conference “ACCHE” – Annual conference on Challenges of Contemporary Higher Education* (pp.1314-1317). Kopaonik: The Higher Education Technical School of Professional Studies in Novi Sad.
- 10) **Veljković, S.**, Ćurčić, M. & Dabetić, M. (2024). Ecological security as a cornerstone of Serbia’s national interest. In: *The 4th International Student Conference - DISC2024* (pp. 87-88). Novi Sad: Faculty of Technical Sciences.
- 11) Dabetić, M., Ćurčić, M. & **Veljković, S.** (2024). Sustainable development through nuclear energy: Serbia’s path beyond the moratorium. In: *The 4th International Student Conference - DISC2024* (pp. 41-42). Novi Sad: Faculty of Technical Sciences.
- 12) **Veljković, S.**, Ćurčić, M. & Dabetić, M. (2024). Pravo na privatnost i posebne mere tajnog prikupljanja podataka u Republici Srbiji. *Oditor*, 10(3), 111-137.
- 13) Klikovac., A., **Veljković, S.** & Ćurčić, M. (2024). High-tech crime in the Republic of Serbia. In: *IRASA International Scientific Conference Science, Education, Technology and Innovation SETI V 2024* (pp. 679-685). Belgrade: International Research Academy of Science and Art
- 14) **Veljković, S.** (2024). Possibility of Applying the Rules of International Humanitarian Law to Cyber-Warfare. *Law – theory and practice*, 41(3), 17-28.
- 15) **Veljković, S.**, Ćurčić, M. & Gavrilović, I. (2024). Dark sides of deepfake technology. *Military Technical Courier*, 72(3), 1441-1463.
- 16) **Veljković, S.** (2023). Lessons we can learn about human rights after the Covid-19 virus pandemic in the Republic of Serbia. *Law – theory and practice*, 40(4), 199-210.

- 17) **Veljković, S.** & Arnaudov, M. (2023). Budućnost ljudskih prava – osnovne tekovine Evropske unije na raskršću između hrišćanstva i islamizma. *Evropsko zakonodavstvo*, 22(84), 215-230.
- 18) **Veljković, S.** (2023). Sektorski pristup bezbednosti i prelivanje pretnji na primeru oružanog sukoba u Makedoniji 2001. godine. *Diplomatija i bezbednost*, 6(2), 71-98.
- 19) **Veljković, S.** & Vučković, M. (2023). Prednosti i nedostaci koncepta ljudske bezbednosti. *Glasnik za društvene nauke*, 15(15), 343-350.
- 20) Ćurčić, M., **Veljković, S.** & Dimović, S. (2023). Border crossing control of radioactive materials in Serbia. In: *IRASA International Scientific Conference Science, Education, Technology and Innovation SETI V* (pp. 629-639). Belgrade: International Research Academy of Science and Art.

Кандидаткиња је од фебруара 2024. године запослена као истраживач приправник у Институту за нуклеарне науке „Винча“ – Институту од националног значаја за Републику Србију. Од почетка 2025. године ангажована је као једна од дописница за портал „Проговори о преговорима“ Београдске отворене школе. Крајем исте године завршила је кратак програм студија „Обука за заштиту података о личности“ на Факултету безбедности. Током последњих пет година, упоредо са студирањем, учествовала је на више пројеката, скупова и школа у земљи и иностранству на којима се додатно усавршавала. Кандидаткиња течно говори енглески, а служи се шпанским и француским.

Положивши све испите и обавезе предвиђене наставним планом и програмом Докторских академских студија на Факултету безбедности Универзитета у Београду, кандидаткиња Санела Вељковић је стекла услов за формалну пријаву теме докторске дисертације под називом „*Нуклеарни оријентализам и режим неширења*”.

2. Предмет и циљеви дисертације

Предмет планираног истраживања представља анализа савремених нуклеарних односа и режима неширења нуклеарног оружја, са посебним фокусом на безбедносне импликације које произилазе из неједнаког третмана држава на међународном плану. Кандидаткиња наводи да ће кроз истраживање анализирати и објаснити начин на који се у оквиру режима неширења конституишу и одржавају асиметрични односи између земаља Нуклеарног клуба (пет нуклеарних сила признатих Уговором о неширењу нуклеарног оружја – Сједињене

Америчке Државе, Русија, Кина, Француска и Уједињено Краљевство) и држава које се означавају као нуклеарна претња. Потоње земље се неретко класификују као „одметнути Исток“, нестабилне и нерационалне – односно сврставају се у категорију „нуклеарног Другог“. Уједно, кандидаткиња наводи да ће истражити и последице оваквих наратива по међународну безбедност, као и недостатке режима који је успостављен Уговором о неширењу нуклеарног оружја.

Истраживање је дефинисано као вишеструка студија случаја како би се на адекватан начин уочиле сличности и разлике између одређених целина. Кандидаткиња наводи да ће анализирати случај Индије која није прихватила Уговор о неширењу нуклеарног оружја и која је током седамдестих успешно спровела свој први нуклеарни тест; Пакистана који такође није прихватио Уговор и који је спроводио нуклеарне пробе током десетих година; Ирана који има статус латентне нуклеарне силе, те се у блиској прошлости сумњало да у тајности развија нуклеарно оружје; Израела и политике нуклеарне нетранспарентности која има прећутну подршку Запада; и Северне Кореје која је током двехиљадитих година обуставила примену Уговора и спровела свој први нуклеарни тест.

У истраживању, кандидаткиња наводи да ће посебну пажњу посветити латентним нуклеарним силама односно земљама које имају потенцијал да у кратком временском року развију нуклеарно оружје, а остају у оквиру режима неширења нуклеарног оружја. Такве земље поседују капацитете да релативно брзо пређу са цивилне употребе нуклеарне енергије на војну. Висока латентност и сумња међународне заједнице имале су своју цену када је Иран у питању. Ипак, чини се да реакција и деловање међународне заједнице зависи превасходно од њене перцепције одређене државе. С тим у вези, кандидаткиња наводи да висока нуклеарна латентност представља битан безбедносни фактор јер са собом носи могућност брзе промене нуклеарног статуса земаља.

Временски, истраживање обухвата период од ступања на снагу Уговора о неширењу нуклеарног оружја 1970. године до ступања на снагу Уговора о забрани нуклеарног оружја 2021. године. Кандидаткиња наводи да је ступање на снагу Уговора о неширењу нуклеарног оружја полазна основа и темељ савременог режима неширења чија је директна последица подела између нуклеарних и ненуклеарних земаља односно оних држава које су, захваљујући Уговору, добиле легитимитет да поседују овакво оружје и оних држава којима је такво право ускраћено. Са друге стране, ступање на снагу Уговора о забрани нуклеарног

оружја представља важну прекретницу јер је, овим међународним инструментом, по први пут у историји, успостављена прва свеобухватна уговорна забрана нуклеарног оружја за државе уговорнице. У наведеном временском периоду, кандидаткиња наводи да ће пратити континуитет развоја режима неширења, од његовог успостављања до ступања на снагу Уговора о забрани нуклеарног оружја.

Када је у питању теоријски оквир, кандидаткиња истиче да постојећи традиционални теоријски оквири, какви су реализам и либерализам, не успевају да објасне хијерархијску структуру и асиметричне односе моћи у савременим нуклеарним односима. Стога, ослањајући се на постколонијални правац и користећи концепт нуклеарног оријентализма, кандидаткиња ће анализирати и објаснити на који начин се нуклеарне претње конструишу, одржавају и легитимишу у међународним односима.

Полазећи од дефинисаног предмета истраживања општа хипотеза у дисертацији гласи: “Режим неширења нуклеарног оружја успоставља поредак који почива на нуклеарном оријентализму чиме се повлачи разлика међу државама на следеће две категорије – оне које имају право (а тиме и легитимитет) да поседују нуклеарно оружје и оне које су развиле нуклеарно оружје након 1968. године, али немају статус легитимних нуклеарних актера.”

У складу са наведеном општом хипотезом, кандидаткиња дефинише следеће индикаторе: текстови међународноправних инструмената (попут Уговора о неширењу нуклеарног оружја, Уговора о свеобухватној забрани нуклеарних проба, Уговора о забрани нуклеарног оружја) као и став држава по питању њиховог прихватања и ратификације; текстови годишњих извештаја Међународне агенције за атомску енергију о спроведеним контролама; различите резолуције Савета безбедности у питањима нуклеарне пролиферације; званична саопштења и изјаве војно-политичког врха држава Нуклеарног клуба у периодима спровођења првих нуклеарних тестова држава које нису прихватиле или су обуставиле примену Уговора о неширењу нуклеарног оружја.

Као научни циљеви истраживања у предлогу дисертације наведени су анализа концепта нуклеарног оријентализма из угла критичке школе и постколонијалне теорије; разматрање категорије „нуклеарног Другог“; идентификација двоструких стандарда у односима Нуклеарног клуба и „одметнутог Истока“; као и анализа положаја земаља које се класификују као латентне нуклеарне силе.

Поред научног, дефинисан је и друштвени циљ истраживања који се односи на утврђивање постигнућа, домета и ограничења режима неширења нуклеарног оружја, као и могући правци будућих реформи; унапређење јавне и академске дебате о легитимности и правичности режима неширења; као и подстицање инклузивније перспективе у савременим нуклеарним односима.

Предмет истраживања је мултидисциплинаран и претежно припада следећим дисциплинама и поддисциплинама: студије безбедности, међународни односи, геополитика, регионалне студије и међународно јавно право.

3. Хипотетички оквир

С обзиром на претходно дефинисан предмет и циљеве истраживања, општа хипотеза гласи: “Режим неширења нуклеарног оружја успоставља поредак који почива на нуклеарном оријентализму чиме се повлачи разлика међу државама на следеће две категорије – оне које имају право (а тиме и легитимитет) да поседују нуклеарно оружје и оне које су развиле нуклеарно оружје након 1968. године, али немају статус легитимних нуклеарних актера.”

Поред опште, кандидаткиња дефинише и једну посебну и две појединачне хипотезе:

Посебна хипотеза: “Захваљујући нуклеарном оријентализму, на међународном плану постоји неједнак третман латентних нуклеарних сила, те се само одређене државе означавају као опасне, проблематичне и ирационалне.”

1.1.Прва појединачна хипотеза: “Државе које су након 1968. године развиле нуклеарно оружје, а које нису легитимни чланови Нуклеарног клуба, представљају се у међународном политичком и безбедносном дискурсу као опасне, ирационалне, одметнуте, те потенцијално неодговорне да се нуклеарно оружје нађе у њихових рукама.”

1.2.Друга појединачна хипотеза: “Када је у питању нуклеарна пролиферација, постоје двоструки стандарди у односу и приступу према земаља које нису прихватиле одредбе Уговора о неширењу нуклеарног оружја.”

Као један од индикатора за наведене хипотезе и истраживачка питања, кандидаткиња наводи текст Уговора о неширењу нуклеарног оружја који је направио дистинкцију између нуклеарних и ненуклеарних земаља. Затим, индикатор представља и став нуклеарних

земаља према прихватању и ратификацији појединих међународних инструмената из ове области, какав је на пример Уговор о забрани нуклеарног оружја и Уговор о свеобухватној забрани нуклеарних проба. Као следећи индикатор, кандидаткиња наводи годишње извештаје Међународне агенције за атомску енергију у којима се могу пронаћи подаци о учесталости и обиму спроведених контрола. Један од индикатора представља и чињеница да ли је одређена држава прихватила само Споразум о свеовухватним заштиним мерама или и Додатни протокол, на основу чега се може донети закључак о степену транспарентности. Такође, кандидаткиња наводи да важан индикатор јесу и резолуције Савета безбедности Уједињених нација будући да оне одражавају доминантне безбедносне нарative и став међународне заједнице по питању нуклеарне пролиферације различитих земаља. Уједно, индикатори се могу наћи и у: дискурсу и реторици у различитим међународним форумима (појединачне изјаве и одлуке у Уједињеним нацијама, Међународној агенцији за атомску енергију и другим међународним телима која истичу разлике или их негирају); односу према државама без нуклеарног оружја (број и садржај санкција, забрана или привилегија које се односе на различите категорије држава); медијском и политичком дискурсу (анализа реторике у медијима, изјавама званичника и међународних ауторитета о одређеним државама); као и санкцијама и мерама (број и врста санкција или мера усмерених према државама које су развиле нуклеарно оружје након 1968. године).

4. Методолошки оквир истраживања

Кандидаткиња ће се приликом израде дисертације првенствено ослонити на секундарну анализу података, што подразумева коришћење постојећих скупова података и њихово тумачење. Претходно припремљени преглед литературе биће основ анализе како би се сазнања систематизовала у циљу прегледнијег приказа, критике, као и евентуалне надоградње и проширења њихових претпоставки. У складу са постављеним предметом, циљевима и хипотетичким оквиром, истраживање ће представљати вишеструку студију случаја, у којој ће се на третману Индије, Пакистана, Израела, Ирана и Северне Кореје, указати на оријенталистичке обрасце који постоје у савременим нуклеарним односима. Кандидаткиња наводи да ће истраживање у почетним фазама бити експлоративне и дескриптивне природе. Касније, истраживање добија експликативан карактер како би се на адекватан начин објаснило на који начин долази до формирања нарative о државама које су развиле нуклеарно оружје након 1968. године. Као метод кандидаткиња ће користити

квалитативну анализу садржаја: релевантних међународних докумената (Уговор о неширењу нуклеарног оружја, Уговор о забрани нуклеарног оружја, Уговор о свеобухватној забрани нуклеарних проба и др.); извештаја међународних организација (годишњи извештаји Међународне агенције за атомску енергију, резолуције Савета безбедности Уједињених нација); академске и стручне литературе; као и званичних саопштења и изјава војно-политичког врха земаља Нуклеарног клуба. Уједно, кандидаткиња ће примењивати анализу дискурса како би идентификовала начин на који међународна заједница, у питањима нуклеарне пролиферације, конструише и одржава представе о ирационалним, одметнутим и нестабилним државама. Као временски оквир, кандидаткиња наводи период од 1970. године и ступања на снагу Уговора о неширењу нуклеарног оружја, па све до 2021. године и ступања на снагу Уговора о забрани нуклеарног оружја.

5. Очекивани резултати и научни допринос

Очекивани научни значај овог истраживања огледа се у продубљивању научног сазнања о утицају нуклеарног оријентализма на обликовање савремених нуклеарних односа. Другим речима, кандидаткиња ће испитати на који начин режим неширења резултује поделом између држава Нуклеарног клуба и држава које су нуклеарно оружје развиле након 1968. године. Вишеструке студије случаја ће послужити за објашњење како долази до формирања наратива о „одметнутом Истоку“, као и какве су сличности и разлике међу таквим наративима. Поред наведеног, кандидаткиња ће испитати да ли такви наративи утичу позитивно или негативно на међународну безбедност.

Научни значај истраживања огледа се и у ревидирању постојећих теоријских концепата, као и у подстицању развоја досадашњих сазнања о предмету истраживања. Значајан део докторске дисертације чине вишеструке студије случаја кроз које ће кандидаткиња анализирати третман држава које се налазе ван режима неширења нуклеарног оружја, са посебним освртом на начин на који се поједине државе представљају као легитимни нуклеарни актери, док се друге означавају као претња међународној безбедности. Кроз анализу случајева Индије, Пакистана, Израела, Ирана и Северне Кореје, кандидаткиња ће настојати да утврди на који начин се оријентализам манифестује у савременим нуклеарним односима.

У теоријском смислу, научни допринос овог истраживања огледа се у надоградњи постојећих критичких приступа у студијама безбедности кроз увођење концепта нуклеарног оријентализма као аналитичког оквира за разумевање савремених нуклеарних односа. Кандидаткиња истиче да су критички и постколонијални приступ недовољно заступљени у анализи режима неширења нуклеарног оружја. Полазећи од претпоставке да режим неширења нуклеарног оружја није вредносно неутралан, истраживање тежи да покаже на који начин се производи и одржава дихотомија између држава Нуклеарног клуба и држава које се класификују као „нуклеарни Други“.

Поред научног, истраживање има и одређени друштвени значај који се огледа у указивању на проблеме у функционисању режима неширења нуклеарног оружја, посебно у контексту различитог третмана држава у међународном систему и последица које из тога произилазе по међународну безбедност. Истраживањем се истовремено сагледавају могућности за унапређење разумевања фактора који утичу на одржавање или нарушавање стабилности у савременим нуклеарним односима.

Друштвени допринос будуће докторске дисертације огледа се и у томе што би њени резултати могли представљати смернице за унапређење сарадње у области нуклеарне безбедности. Кандидаткиња наводи да би овако дефинисано истраживање могло послужити као основ за унапређење јавне и академске дебате о легитимности и правичности режима неширења чиме се може указати на могуће будуће правце његових реформи.

6. Предлог структуре дисертације

Предложена структура дисертације састоји се из девет логички повезаних тематских поглавља и списка литературе. Након уводног поглавља, пажња се посвећује теоријско-методолошком оквиру истраживања. Кандидаткиња ће подробно образложити проблем и предмет истраживања, циљеве и истраживачка питања, као и оправданост истраживања. Кандидаткиња ће се затим фокусирати на нуклеарно оружје и режим неширења који је успостављен Уговором о неширењу нуклеарног оружја. Поред тога, акценат ће ставити и на значај Међународне агенције за атомску енергију, као и латентне нуклеарне силе. Четврто поглавље посвећено је питањима нуклеарне пролиферације из угла критичке школе и постколонијалног правца, као и самом концепту нуклеарног оријентализма. Наредна поглавља посвећена су режиму неширења нуклеарног оружја у пракси. Пето поглавље се

бави статусом Индије и Пакистана у савременом нуклеарном поретку; шесто анализира статус Ирана и Израела; а седмо је посвећено Северној Кореји. Осмо поглавље ће пружити одговор на питање: Да ли је наметање режима неширења и даље искључиви прерогатив Запада? На крају, кандидаткиња ће понудити закључак у оквиру ког ће систематично представити главне налазе свог истраживања, као и импликације које истраживање може имати за будуће академске напоре у овој области.

Прелиминарна структура рада:

1. Увод
2. Теоријско-методолошки оквир истраживања
 - 2.1. Проблем истраживања
 - 2.2. Предмет истраживања
 - 2.3. Теоријско одређење предмета
 - 2.4. Циљеви истраживања
 - 2.5. Истраживачка питања
 - 2.6. Методолошки оквир
 - 2.7. Оправданост истраживања
3. Нуклеарно оружје и режим неширења
 - 3.1. Појам нуклеарног оружја
 - 3.2. Од прве употребе нуклеарног оружја до краја Хладног рата
 - 3.3. Нуклеарно оружје у периоду након Хладног рата
 - 3.4. Уговор о неширењу нуклеарног оружја
 - 3.5. Значај Међународне агенције за атомску енергију
 - 3.6. „Нуклеарни клуб“
 - 3.7. Латентне нуклеарне силе
4. Нуклеарна пролиферација из угла критичке и постколонијалне теорије
 - 4.1. Критичка школа
 - 4.2. Постколонијални правац
 - 4.3. Оријентализам у међународним односима
 - 4.4. Концепт нуклеарног оријентализма
 - 4.5. Дискурс „рационалних“ и „ирационалних“ држава

5. Режим неширења нуклеарног оружја у пракси: Индија и Пакистан
 6. Режим неширења нуклеарног оружја у пракси: Иран и Израел
 7. Режим неширења нуклеарног оружја у пракси: Северна Кореја
 8. In reverse: Да ли је наметање режима неширења и даље искључиви прерогатив Запада?
 9. Закључак
- Литература

7. Списак иницијалне литературе

- Abraham, I. (1998). *The making of the Indian atomic bomb: Science, secrecy and the postcolonial state*. London: Zed Books.
- Abraham, I. (2006). The ambivalence of nuclear histories. *Osiris*, 21(1), 49-65.
- Abrahamsen, R. (2007). Postcolonialism. In: *International relations theory for the twenty-first century* (pp. 121-132). Routledge.
- Ajzenhamer, V. (2011). Na razmeđu kompatibilnosti i nekompatibilnosti – islam i demokratija. *Godišnjak Fakulteta političkih nauka*, 5(6), 281-295.
- Ajzenhamer, V. (2012). Politički eksperiment koji traje – politički sistem Islamske Republike Iran. *Azijske sveske*, 1(1), 1–22.
- Ajzenhamer, V. (2022). „It’s a MAD, MAD Post-Apocalyptic World: Popularna kultura u službi nuklearnog odvrćanja“, U: *Geopolitički interesi velikih sila i strateška bezbednost malih država*, (str. 28-65). Beograd: Fakultet bezbednosti i Insititut za međunarodnu politiku i privredu.
- Ajzenhamer, V. (2024). *Celuloidna apokalipsa: kako je Amerika da se brine i da se plaši A-bombe*. Beograd: Službeni glasnik.
- Al-Azm, S. J. (1981). Orientalism and Orientalism in Reverse. *Khamsin, Journal of the Revolutionary Socialists of the Middle East*, 8, 5-26.
- Arora, S. K. (2020). Postcolonialism: Theory, Issues and Applications. In: *Presentations of Postcolonialism in English New Orientations* (pp. 47-61). New Delhi: Authorspress.

Bakić-Hejden, M. (2006). *Varijacije na temu Balkana*. Beograd: Filip Višnjić.

Barthwal-Datta, M. (2021). Constructing India as a Similar Enough Other: The Bush Administration's Strategic Narrative of the US-India Civil Nuclear Cooperation Agreement. *Journal of Global Security Studies*, 6(1), 1-17.

Barkawi, T., & Laffey, M. (2006). The postcolonial moment in security studies. *Review of international studies*, 32(2), 329-352.

Biswas, S. (2001). "Nuclear apartheid" as political position: race as a postcolonial resource?. *Alternatives*, 26(4), 485-522.

Biswas, S. (2003). The 'New Cold War': Secularism, orientalism, and postcoloniality. In: *Power, Postcolonialism and International Relations: Reading Race, Gender and Class* (pp. 184–208). London and New York: Routledge.

Biswas, S. (2013). Post-colonial security Studies. In: *Critical Approaches to Security* (pp. 89-99). Routledge.

Biswas, S. (2014). *Nuclear desire: Power and the postcolonial nuclear order*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Biswas, S. (2018). Iran v 'the international community': A postcolonial analysis of the negotiations on the Iranian nuclear program. *Asian Journal of Political Science*, 26(3), 331-351.

Butz, D. (1995). Revisiting Edward Said's Orientalism. *Brock Review*, 4(1), 54-80.

Castelli, L. (2025). The 'villa in the jungle' nuclear paradigm: Israel's nuclear narrative and practice in a changing regional security complex. *Middle eastern studies*, 61(3), 358-370.

Cohen, A. (2018). Nuclear dimensions of the 1967 Middle East War: an Israeli perspective. *The Nonproliferation Review*, 25(5-6), 359-375.

Cohn, C. (1987). Sex and death in the rational world of defense intellectuals. *Signs: Journal of women in culture and society*, 12(4), 687-718.

Cole, J. R. (1996). Mirror of the world: Iranian "orientalism" and early 19th-century India. *Critique: Journal for Critical Studies of the Middle East*, 5(8), 41-60.

Craig, M. M. (2020). The "Islamic Bomb": Perceptions of Middle Eastern Nuclear Proliferation, 1979–1989. *Diplomatic History*, 44(4), 580-608.

Dabetić, M., & Janjić, V. (2023). Nuklearna bezbednost i nuklearna sigurnost-pojmovno određenje, pravni aspekti i holistički pristup konceptima. *Vojno delo*, 75(4), 34-45.

Das, R. (2012). The United States–India nuclear relations after 9/11: alternative discourses. *Asian Journal of Political Science*, 20(1), 86-107.

Das, R. (2017). A post-colonial analysis of India–United States nuclear security: Orientalism, discourse, and identity in international relations. *Journal of Asian and African Studies*, 52(6), 741-759.

Denizeau, A. (2021). *Mavi Vatan, the" Blue Homeland. The Origins, Influences*. Retrieved February 16, 2026, from https://www.policycenter.ma/sites/default/files/Denizeau_Mavi%20Vatan_Turkey_2021.pdf.

Đurić, S. (2013). *Istraživanje bezbednosti – kvalitativni pristup*. Beograd: Fakultet bezbednosti.

Đurić, Ž., & Ajzenhamer, V. (2011). Uticaj islamskih raskola na formiranje političkih sistema Saudijske Arabije i Irana. *Politička revija*, 29(3), 311-338.

Ejdus, F. (2017). *Međunarodna bezbednost: teorije, sektori i nivoi*. Beograd: Fakultet političkih nauka.

European Union, Islamic Republic of Iran, et al. (2015). *Joint Comprehensive Plan of Action (JCPOA)*. Retrieved February 16, 2026, from <https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/122460/full-text-of-the-iran-nuclear-deal.pdf>.

Faux, E. (2024). Navigating nuclear narratives in contemporary television: The BBC's Vigil. *Review of International Studies*, 50(6), 987-1003.

Fuhrmann, M. (2019). Explaining the proliferation of latent nuclear capabilities. In: *Nuclear Latency and Hedging* (pp. 289-314). Woodrow Wilson International Center for Scholars.

Gingeras, R. (2020). *Blue homeland: The heated politics behind Turkey's new maritime strategy*. Retrieved February 16, 2026, from <https://calhoun.nps.edu/server/api/core/bitstreams/2804809c-96c6-4601-a741-408d14b62801/content>.

Giri, P. (2007). *Mit o nacijama: srednjovekovno poreklo Evrope*. Novi Sad: Cenzura.

Goldschmidt, P. (2008). The Nuclear Non-proliferation Regime: Avoiding the Void. In: *Falling behind: International scrutiny of the atom* (pp. 293–310). Carlisle, PA: Strategic Studies Institute.

Gustafsson, J. (2017). *Single case studies vs. multiple case studies: A comparative study*. Retrieved February 16, 2026, from <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1064378/FULLTEXT01.pdf>.

Gusterson, H. (1999). Nuclear weapons and the other in the Western imagination. *Cultural Anthropology*, 14(1), 111-143.

Gusterson, H. (2006). A Double Standard on Nuclear Weapons?. *MIT Center for International Studies Audit of the Conventional Wisdom*, 6(8), 1-5.

Hays, P. A. (2004). Case study research. In: *Foundations for research: Methods of inquiry in Education and the Social science* (pp. 217-234). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Hecht, G. (2010). The power of nuclear things. *Technology and Culture*, 51(1), 1-30.

Henriksen, T. H. (2001). The Rise and Decline of Rogue States. *Journal of International Affairs*, 54(2), 349–373.

Homolar, A. (2011). Rebels without a conscience: The evolution of the rogue states narrative in US security policy. *European Journal of International Relations*, 17(4), 705-727.

Hymans, J. E. (2006). *The psychology of nuclear proliferation: Identity, emotions and foreign policy*. Cambridge University Press.

International Atomic Energy Agency. (1973). *The Structure and Content of Agreements Between the Agency and States Required in Connection with the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons* (INFCIRC/153). Retrieved February 26, 2026, from <https://www.iaea.org/sites/default/files/publications/documents/infcircs/1972/infcirc153.pdf>.

International Atomic Energy Agency. (1997). *Model Protocol Additional to the Agreement(s) Between State(s) and the International Atomic Energy Agency for the Application of Safeguards* (INFCIRC/540). Retrieved February 16, 2026, from <https://www.iaea.org/sites/default/files/infcirc540.pdf>.

International Atomic Energy Agency. (2016). *The Safeguards Implementation Report for 2015*. Retrieved February 21, 2026, from https://www.iaea.org/sites/default/files/16/08/statement_sir_2015.pdf.

International Atomic Energy Agency. (2022). *IAEA Nuclear Safety and Security Glossary: Terminology Used in Nuclear Safety and Radiation Protection*. Retrieved February 6, 2026, from https://www-pub.iaea.org/MTCD/Publications/PDF/PUB1830_web.pdf.

Jovanović, N. (2017). „Rubikova kocka” postkolonijalizma: teorijski sinkretizam i novi izazovi u postkolonijalnim studijama. *Međunarodni problemi* 69(2-3), 309-331.

Jovanović, N., & Ajzenhamer, V. (2017). Unifikacija islama kao instrument “hantingtonizacije” migrantske krize. U: *Populizam, izbeglička kriza, religija, mediji* (str. 242-256). Novi Sad: Filozofski fakultet i Centar za istraživanje religije, politike i društva.

Khan, Z. (2014). *Pakistan's nuclear policy: A minimum credible deterrence*. Routledge.

Kim, S. (2010). (Dis) Orienting North Korea. *Critical Asian Studies*, 42(3), 481–495.

Klein, B. S. (1988). Hegemony and strategic culture: American power projection and alliance defence politics. *Review of international studies*, 14(2), 133-148.

Klein, B. S. (1990). How the West was one: Representational politics of NATO. *International Studies Quarterly*, 34(3), 311-325.

Kopanja, M., & Ajzenhamer, V. (2022). „Odvraćanje u raljama bezbednosne dileme.”. U: *Neutralnost i strateško odvrćanje* (str. 15-38). Beograd: Medija centar „Odbrana“.

Kopanja, M. (2025). Između polova: uticaj polarnosti na opseg strateških opcija malih država. U: *Geopolitika malih država* (str. 39-58). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu i Fakultet bezbednosti.

Lakić, N. (2014). Kritička teorija u studijama bezbednosti. U: *Međunarodna bezbednost: teorijski pristupi* (str. 265-291). Beograd: Inovacioni centar Fakulteta bezbednosti i Akademska knjiga.

Lee, M., & Nacht, M. (2020). Challenges to the nuclear non-proliferation treaty. *Strategic Studies Quarterly*, 14(3), 95-120.

Lewis, B. (1982). *The question of Orientalism*. The New York Review of Books, New York, 24 June 1982. Retrieved July 28, 2025, from <https://www.nybooks.com/articles/1982/06/24/the-question-of-orientalism/>.

Maršal, T. (2019). *Zatočenici geografije*. Beograd: Laguna.

Maršal, T. (2022). *Moć geografije*. Beograd: Laguna.

Mathur, R. (2015). Sly civility and the paradox of equality/inequality in the nuclear order: a post-colonial critique. *Critical Studies on Security*, 4(1), 57-72.

Mehta, R. N., & Whitlark, R. E. (2017). The benefits and burdens of nuclear latency. *International Studies Quarterly*, 61(3), 517-528.

Mojsi, D. (2012). *Geopolitika emocija: kako kulture straha, poniženja i nade utiču na oblikovanje sveta*. Beograd: Clio.

Nojman, I. (2011). *Upotrebe Drugog: Istok u formiranju evropskog identiteta*. Beograd: Službeni glasnik

Nayak, M. V., & Malone, C. (2009). American orientalism and American exceptionalism: A critical rethinking of US hegemony. *International Studies Review*, 11(2), 253-276.

Pajić, N. (2025). Saudijska Arabija i bomba: da li je nuklearno oružje opcija?. *Međunarodna politika*, 76(1194), 349-376.

Paul, V. T. (1998). The NPT and PowerTransitions in the International System. In: *The nuclear non-proliferation regime: Prospects for the 21st century* (pp. 56-74). London: Macmillan.

Persbo, A. (2019). Latent nuclear power, hedging, and irreversibility. In: *Nuclear latency and hedging: concepts, history, and issues* (pp. 43-70). Woodrow Wilson International Center for Scholars.

Petrović, T. (2012). *Yuropa: Jugoslovensko nasleđe i politike budućnosti u postjugoslovenskim društvima*. Beograd: Fabrika knjiga.

Pilat, J. F., & Nakhleh, C. W. (1998). A Treaty Reborn? The NPT After Extension. In: *The Nuclear Non-Proliferation Regime: Prospects for the 21st Century* (pp. 41-55). London: Macmillan.

Prakash, G. (1995). Orientalism now. *History and theory*, 34(3), 199-212.

- Ram, H. (2008). To Banish the “Levantine Dunghill” from Within: Toward a Cultural Understanding of Israeli Anti-Iran Phobias. *International Journal of Middle East Studies*, 40(2), 249-268.
- Raska, M. (2007). Beyond the ‘Bomb in the Basement’: Israel’s Nuclear Predicament and Policy Options. *Asian Journal of Public Affairs*, 1(2), 22-33.
- Rivera, W. A. (2016). Discursive practices of honor: Rethinking Iran’s nuclear program. *Foreign Policy Analysis*, 12(3), 395-412.
- Sagan, S. D. (1996). Why do states build nuclear weapons?: Three models in search of a bomb. *International security*, 21(3), 54-86.
- Said, E. (1985). Orientalism Reconsidered. *Cultural Critique*, 1, 89-107.
- Said, E. (2008). *Orijentalizam*. Beograd: Biblioteka XX veka.
- Said, E. (1994). *Culture and imperialism*. New York: Vintage Books.
- Saunders, E. N. (2006). Setting boundaries: Can international society exclude “rogue states”? *International Studies Review*, 8(1), 23-53.
- Security Council United Nations. (1998). *Resolution 1172*. Retrieved March 25, 2026, from <https://digitallibrary.un.org/record/255150?v=pdf>.
- Security Council United Nations. (2006). *Resolution 1696*. Retrieved March 25, 2026, from <https://digitallibrary.un.org/record/580191?v=pdf>.
- Security Council United Nations. (2006). *Resolution 1718*. Retrieved March 25, 2026, from <https://digitallibrary.un.org/record/584729?v=pdf>.
- Seth, S. (2011). Postcolonial theory and the critique of international relations. *Millennium: Journal of International Studies*, 40(1), 167-183.
- Shim, D. (2014). *Visual politics and North Korea: Seeing is believing*. Routledge.
- Shivani, A. (2006). Indo-Anglian fiction: the new Orientalism. *Race & Class*, 47(4), 1-25.
- Shahadat, H. (2024). Decoding Edward Said: A Critical Review of the Genesis of ‘Orient’, ‘Occident’, and ‘Other’. *Journal of Historical Studies*, 5(1), 11-24.

Stojanović, B. (2022). „Sveobuhvatni (ne) sporazum: Iran kao nova nuklearna sila.”. *Nacionalni interes*, 42(2), 185-209.

Stojanović, B. (2024). Šahovska igra moći: Korejsko poluostrvo i potencijal za eskalaciju. U: *Geostrategija Indo-Pacifika: veliki poligon globalnog sučeljavanja* (str. 199-217). Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu i Fakultet bezbednosti.

Suh, J. J. (2007). Introduction: Making sense of North Korea: Institutionalizing juče at the nexus of self and other. *Journal of Korean Studies*, 12(1), 1-13.

Tannenwald, N. (2018). How strong is the nuclear taboo today?. *The Washington Quarterly*, 41(3), 89-109.

Teo, H. M. (2013). Orientalism: An Overview. *Australian Humanities Review*, 54, 1-20.

Tepšić, G., & Vukelić, M. (2019). Kulturno nasilje kao proces dugog trajanja: od kolonijalizma do humanitarizma. *Politička Misao*, 56(1), 109-131.

Todorov, C. (2014). *Strah od varvara: S one strane sudara civilizacija*. Loznica: Karpos.

Todorova, M. (2006). *Imaginarni Balkan*. Beograd: Biblioteka XX vek.

United Nations. (1963). *Treaty Banning Nuclear Weapon Tests in the Atmosphere, in Outer Space and Under Water (Partial Test Ban Treaty)*. Retrieved February 27, 2026, from <https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%20480/volume-480-I-6964-English.pdf>.

United Nations. (1968). *Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT Treaty)*. Retrieved February 6, 2026, from <https://treaties.un.org/doc/publication/unts/volume%20729/volume-729-i-10485-english.pdf>.

United Nations. (1996). *Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty*. Retrieved February 5, 2026, from <https://digitallibrary.un.org/record/207977?v=pdf>.

United Nations. (2017). *Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons*. Retrieved February 20 2026, from <https://digitallibrary.un.org/record/1291219?v=pdf>.

United States of America & India. (2008). *Agreement for Cooperation Between the Government of the United States of America and the Government of India Concerning Peaceful Uses of Nuclear Energy*. Retrieved February 18, 2026, from <https://2009-2017.state.gov/documents/organization/122068.pdf>.

Urwin, J. A. (2016). More bang for your buck: Nuclear weapons and their enactment of colonial and gendered power. *The ANU Undergraduate Research Journal*, 8, 237-250.

8. Закључак

Истраживање које кандидаткиња предлаже представља значајан допринос разумевању начина на који се у савременим нуклеарним односима – кроз режим неширења нуклеарног оружја, конструишу и одржавају представе о „одметнутом Истоку“. Такође, истраживање има потенцијал да својим резултатима укаже на постојање различитих дискурзивних образаца кроз које се поједине државе представљају као „рационални“, а друге као „ирационални“ нуклеарни актери. У погледу научног и друштвеног значаја, очекује се да истраживање допринесе ширем разумевању концепта нуклеарног оријентализма, преиспитивању концепата на којима почива актуелна идеја о праведности и легитимности постојећег нуклеарног поретка – као и из њега проистеклих међународних норми, те обogaћивању укупног фондуса научног знања о утицају нуклеарних питања на савремене међународне односе.

Стога је – на основу анализе пројекта докторске дисертације, Комисија стекла уверење да је предложена тема докторске дисертације актуелна и релевантна, да ће истраживање имати значајне теоријске и практичне импликације и да кандидаткиња има неопходно стечено знање и академске и стручне вештине да на успешан начин реализује предложени пројекат.

На основу наведеног, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду да прихвати предложену тему и да кандидаткињи Санели Вељковић одобри израду докторске дисертације под насловом „*Нуклеарни оријентализам и режим неширења*“.

Комисија предлаже да ментор на изради ове докторске дисертације буде проф. др Владимир Ајзенхамер, ванредни професор на Факултету безбедности Универзитета у Београду.

Референце ментора релевантне за тему:

Ајзенхамер, В. (2024). *Целулоидна апокалипса: Како је Америка научила да брине и да се плаши А-бомбе*. Београд: Службени гласник.

Ајзенхамер, В. (2022). „It’s a MAD, MAD Post-Apocalyptic World: Популарна култура у служби нуклеарног одвраћања“. У: *Геополитички интереси великих сила и стратешка безбедност малих држава* (стр. 28–65). Београд: Факултет безбедности Универзитета у Београду и Институт за међународну политику и привреду.

Ајзенхамер, В. (2019). Улога међународног ауторитета у Лејковој хијерархизованој „схеми“ светске политике. *Међународни проблеми*, LXXI(3), 311–334.

Ајзенхамер, В. (2011). На размеђу компатибилности и некомпатибилности – ислам и демократија. *Годишњак Факултета политичких наука*, 5(6), 281–295.

Ајзенхамер, В. (2012). Политички експеримент који траје – политички систем Исламске Републике Иран. *Азијске свеске*, 1(1), 1–22.

Ђурић, Ж., и Ајзенхамер, В. (2011). Утицај исламских раскола на формирање политичких система Саудијске Арабије и Ирана. *Политичка ревија*, 29(3), 311–338.

Јовановић, Н., и Ајзенхамер, В. (2017). Унификација ислама као инструмент „хантингтонизације“ мигрантске кризе. У: *Популизам, избегличка криза, религија, медији* (стр. 242–256). Нови Сад: Филозофски факултет и Центар за истраживање религије, политике и друштва.

Копања, М., и Ајзенхамер, В. (2022). „Одвраћање у раљама безбедносне дилеме“. У: *Неутралност и стратешко одвраћање* (стр. 15–38). Београд: Медија центар „Одбрана“.

У Београду, 15. 8. 2026.

Чланови комисије:

Проф. др Петар Станојевић
Универзитет у Београду - Факултет безбедности

Проф. др Светлана Станаревић
Универзитет у Београду - Факултет безбедности

Проф. др Стеван Недељковић
Универзитет у Београду - Факултет политичких наука